

Argüman Analizinde Dört Yaklaşım: Toulmin Modeli, Pragma-Diyalektik, Politik Söylem Analizi ve Argüman Kaynakları Modelinin bir Karşılaştırması

Four Approaches in Argumentation Analysis: A Review and Comparison of the Toulmin Model, Pragma-Dialectics, Political Discourse Analysis, and Argumentum Model of Topics

Mehmet Ali ÜZELGÜN¹ , Önder KÜÇÜKURAL² , Rahmi ORUÇ³

¹Integrated Researcher, Nova University of Lisbon, Institute of Philosophy, Lisbon, Portugal

Invited Asst. Prof. Dr., Ibn Haldun University, Alliance of Civilizations Institute, Istanbul, Turkey

²Asst. Prof. Dr., Ibn Haldun University, Alliance of Civilizations Institute, Istanbul, Turkey

³Res. Asst., Ibn Haldun University, Department of Comparative Literature, Istanbul, Turkey

ORCID: M.A.Ü. 0000-0003-4426-9055
Ö.K. 0000-0002-6495-8723
R.O. 0000-0003-2350-5063

Sorumlu yazar/Corresponding author:

Mehmet Ali Üzelgün, Universidade Nova de Lisboa, Instituto de Filosofia da Nova, Colégio Almada Negreiros, Campolide, Lizbon, Portekiz

E-posta/E-mail: uzeltun@fcsh.unl.pt

Geliş tarihi/Received: 13.07.2020

Revizyon talebi/Revision Requested: 05.08.2020

Son revizyon teslimi/Last revision received: 18.12.2020

Kabul tarihi/Accepted: 21.12.2020

Atıf/Citation: Üzelgün, M. A., Küçükural, Ö., & Oruç, R. (2020). Argüman analizinde dört yaklaşım: Toulmin modeli, pragma-diyalektik, politik söylem analizi ve argüman kaynakları modelinin bir karşılaştırması. *Connectist: Istanbul University Journal of Communication Sciences*, 59, 265-297. <https://doi.org/10.26650/CONNECTIST2020-0666>

ÖZ

Bir gerekçe ile bir iddia arasında kurulan çıkarsama ilişkisi tüm argüman teorilerinin ve modellerinin temelini oluşturur. Bununla birlikte farklı analitik öncelikler doğrultusunda detaylandırılmış çeşitli argüman modelleri mevcuttur. Bu makale kavramsal ilişkilere odaklı karşılaştırmalı bir literatür taraması yöntemi ile söylem analizi çalışmalarını desteklemek amacıyla geliştirilmiş dört güncel argüman modelini karşılaştırmayı amaçlamaktadır: Toulmin Modeli, Pragma-Diyalektik, Politik Söylem Analizi ve Argüman Kaynakları Modeli. Argüman modelleri ve yaklaşımları bir yanda analizde içerik ve bağlamın önemine yaptıkları vurguyla söylemsel yaklaşımlardan, öte yanda belli akli ilişkileri ve standartları uygulamaya geçirmekle analitik felsefe ve mantıktan esin almışlardır. Argüman teorisi çerçevesinde önerilen dört model sırayla incelemeyen önce argüman yaklaşımı söylem analizinin sosyal inşacı ve ampirik yaklaşımıyla, mantığın biçimsel ve normatif yaklaşımı arasında konumlandırılmaktadır. Ardından, söz konusu dört argüman modelinin gündelik iletişimdeki çıkarsama ilişkilerini açık etme amacıyla, fakir farklı analitik ihtiyaçları göz önünde bulundurarak, bu ilişkileri nasıl farklı öğelere ayırdıkları irdelenmektedir. Dört bölüm boyunca basit bir gündelik argümanın her bir model tarafından ne şekilde yeniden yapılandırıldığı şematik olarak örnekleyerek gösterilmektedir. Sonuç bölümünde ise modellerin bir karşılaştırması ile hangi modelin ne tür çalışmalar için daha uygun olduğu, ne tür durumlarda daha verimli olarak kullanılabileceği ve kullandıkları argüman yaklaşımının sınırları kısaca tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Argüman teorisi, söylem analizi, çıkarsama, tartışma, topoi

ABSTRACT

The inferential relation drawn between a reason and a claim constitutes the basis of all argument approaches and models. This article conducts a concept-based

comparative literature review that aims to compile and compare four contemporary argument models that are used in the analysis of everyday discourse: the Toulmin Model, Pragma-Dialectics, Political Discourse Analysis, and Argumentum Model of Topics. Argumentation theory and models are inspired, on the one hand, by discursive approaches in the emphasis put on the content and context, and on the other, from analytical philosophy and logic in the application of rational norms and standards. Before examining the four models, developed in the framework of argumentation theory, the article positions the argument approach between the social constructionist and empirical approach of discourse analysis and the

formal and normative approach of logic. In examining the four argument models and their analytical reconstruction operations, it seeks to clarify their approach to inferential relations in everyday communication and illustrate their analytical differences. Throughout the four sections, schematic illustrations of how each model reconstructs a simple everyday argument are thus provided. In the conclusion, the models are compared discussing the type of studies each model is most suitable for and the cases for which each can be used most fruitfully.

Keywords: Argumentation theory, discourse analysis, inference, discussion, topoi

EXTENDED ABSTRACT

The inferential relation drawn between a reason and a claim constitutes the basis of all argumentation approaches and models. This article aims to compile and compare four contemporary argument models that are used in the analysis of everyday discourse: the Toulmin Model, Pragma-Dialectics, Political Discourse Analysis, and Argumentum Model of Topics. The main purpose of these argument models is to reveal the inferential relations speakers naturally establish and use in daily conversations. The four models, however, are constructed with different approaches to argumentation and respond to different analytical needs.

Before examining these four models, developed in the framework of argumentation theory, the argumentation approach is positioned between the social constructionist and empirical approach of discourse analysis and the formal and normative approach of logic. Argumentation theory and models are inspired, on the one hand, by discursive approaches in the emphasis put on the content and context, and on the other, from analytical philosophy and logic in the application of rational norms and standards. In order to clarify the uses of the argumentative approach in the analyses of discourse, the study focuses specifically on the analytical reconstruction operations performed in the application of the four argument models.

First, the Toulmin Model (1958) preceded the other three models and can be considered the ancestor of the other models. Toulmin developed the classic Aristotelian relationship between a premise and a conclusion, leading contemporary argumentation

studies, together with the ground-breaking work of Perelman and Olbrechts-Tyteca (1969). Although the Toulmin Model may appear as a one-sided argument model, this model is based on predicting and addressing the possible moves of an antagonist in a singular argument. Although there is no dialogue process in which both sides participate in the model, addressing the moves of the other party can be useful in terms of revealing how the speaker represents the position of the hearer.

Pragma-Dialectics, in the second place, differs from the other three models we examine. This approach treats a dialogue both as a product (argument) and a process (critical discussion). The important contribution of Pragma-Dialectics is an ideal protocol for discussion; that is, a normative model that lists the verbal and argumentative movements that parties can use and should avoid in a critical discussion. Instead of proposing a schematic argument model like the other three approaches, this approach introduces an act-based protocol for a normative analysis, accompanied by a notation system for representing the relations among propositions. Both are shortly mentioned, providing a glimpse of how the propositions in a dialogue can be reconstructed using this approach.

Third, Political Discourse Analysis focuses specifically on a particular type of argument or scheme, i.e., practical argument. The practical argument has a privileged position among all other argument types for its precedence in everyday discourse and in its key role in political decisions and negotiations. This model establishes the argumentative relation between a goal that is contextualized by a circumstance and a value premise and a means to that goal.

Finally, the Argumentum Model of Topics focuses specifically on the internal structure of single arguments, with the goal and capacity of further specifying the inferential relations therein. This model proposes to distinguish between the inferential and the contextual components of an argument. The emphasis is that it is not enough just to look at the rational principles in the inferential component, but to simultaneously assess their use and enactment in context.

Throughout the four analytical sections of this review, the paper schematically illustrates how a simple everyday argument is reconstructed by each of the four models. In the conclusion, the models are compared, discussing the types of studies each model is most suitable for and the cases for which each can be used most fruitfully. Finally the limits and the potentials of the argumentative approach are discussed.

GİRİŞ

İngilizce ve başka Batı dillerinde argüman ('argument') ya da tartışma ('argumentation') sözcükleriyle akademik dizinlerde arama yapıldığında iletişim ve insan bilimleri alanlarında çok sayıda makalenin yanı sıra uzun süredir düzenli olarak yayınlanan saygın bilimsel dergilere ulaşılmaktadır. Aynı arama Türkçe'de yapıldığında eğitim bilimleri alanında üretilmiş az sayıda makaleye ulaşılabilmekte, iletişim ve insan bilimleri çerçevesinde neredeyse hiçbir çalışma bulunamamaktadır. Bu makalenin hedefi bu durumun nedenlerini sorgulamak yerine, son yıllarda özellikle Batı Avrupa'da geliştirilen argüman teorilerine ve modellerine dair bir derleme yapmak, bu yaklaşımları Türkçe'de kullanabilmek için bir zemin hazırlanmasına katkıda bulunmaktır.

Şüphesiz argüman ve tartışmalara duyulan akademik ilgi son yarım yüzyıl ve Batı Avrupa ile sınırlı değil. Aristoteles'in *Organon*'unda, özellikle de *İkinci Analitikler* ve *Topikler* kitaplarında, bir mantık sistemi ve akla uygun çıkarsamalara ('reasonable inferences') varmanın ilkeleri üzerine ilk çalışmaları yaptığı bilinmektedir. Yüzyıllar boyunca mantık başlığı altında ele alınan akli çıkarsamaların bu soyut çerçeveden çıkarılarak günlük hayat, dil ve iletişim bağlamlarında ele alınması ise makalenin ilk yarısında değinilen argümantasyon literatürünün başlangıç noktalarına tekabül etmektedir.

Eğitim, felsefe, iletişim, hukuk, psikoloji, yapay zekâ gibi çeşitli disiplinlerin kesişiminde bir çalışma alanı olan argüman, genel olarak, birisi 'iddia' (sonuç), diğeri o iddianın dayanağı olarak sunulan 'gerekçe' (sebeup, veri) olan iki önerme¹ arasındaki spesifik bir ilişkiye tekabül eder (Zarefsky, 2014, p. xv.). Bu anlamda argüman gündelik iletişimin doğal bir parçası olduğu kadar analitik bir kategori, sınırları net bir şekilde çizilen bir analiz birimi ('unit of analysis') olarak da görülebilir (Üzelgün, 2015).

Bu aşamada argüman ve tartışma arasındaki ayrımı netleştirmek adına ürün ve süreç kavramlarından faydalanmak mümkündür (Wenzel, 2006). Wenzel'e göre argümantatif gerçekliğin tam olarak anlaşılması için üç farklı perspektifi -mantık, diyalektik, retorik- birden hesaba katmak gerekmektedir. Mantık argümanda tarafların birbirlerine ilettikleri mesajın kendisine, yani 'ürün'e odaklanır (Wenzel, 2006, p. 5). Diyalektik perspektif tartışmayı 'prosedür' olarak ele alıp tarafların birbirlerine tepki olarak attıkları karşılıklı sözel adımları inceler. Retorik için ise tartışma bir 'süreç'tir: tarafların görüşlerini ifade ederken birbirlerini anlamaya çalıştığı, farklı dünyaların birbirine tercüme edildiği,

çerçeveleme ve alımlama gibi mekanizmalarla örgütlenen bir süreç. Yukarıda Zarefsky'e atıfla verilen ve genel olarak kabul edilen tanımda argüman başı sonu belli bir birim, bir ürün olarak alınmaktadır. Tekrar pahasına, bu ürün hakkında şüphe duyulmayan bir fikirden, hakkında şüphe duyulabilecek bir fikre doğru atılan bir adımın, bu yönde kurulan bir ilişkinin ürünüdür (Wagemans, 2019, p. 58). Bir süreç olarak tartışma ise en az iki tarafın dâhil olduğu, bir görüş ayrılığı etrafında karşılıklı olarak yürütülen bilgi ve kanaat alışverişi olarak tanımlanabilir (Gilbert, 1995, p. 839). İlkinde analitik ilgi odağı iddialar ('claim', 'conclusion') iken, ikincisinde tarafların bakış açılarıdır ('standpoint', 'position').

Bu makale çağdaş argüman teorisi çerçevesinde geliştirilmiş dört farklı argüman modelini derlemek, bu yöntem önerilerini Türkçede kullanabilmek için bir zemin hazırlanmasına katkıda bulunmak amacını taşıyor. Ayrıca, makale güncel argümantasyon çalışmalarına şekil veren, argüman analizinde kullanılması amacıyla somut modeller geliştirmiş dört yaklaşımı karşılaştırmayı ve birlikte daha anlaşılır hale getirmeyi amaçlamaktadır: Toulmin Modeli (1958), Pragma-Diyalektik Yaklaşım (van Eemeren & Grootendorst, 2004), Fairclough ve Fairclough'un Politik Söylem Analizi için önerdikleri Pratik Argüman Modeli (2012) ve Argüman Kaynakları Modeli (Rigotti & Greco, 2019). Ele alınan bu dört yaklaşımın tarihsel ve kavramsal zeminlerinden ziyade önerdikleri (pratik) argüman modellerine odaklanılmaktadır.

Pratik argüman tarafların 'ne yapacağız?' sorusuna dair ürettikleri pozisyonlar, iddialar ve öneriler olarak tanımlanabilir. Başka deyişle pratik tartışmalarda akıl yürütme eyleme yöneliktir. Epistemik (teorik) argüman ise daha çok 'neye inanmalıyız?' sorusuna verilecek cevap ile ilgilidir: bu tip tartışmalar gerçeği ortaya çıkarmaya yöneliktir (Audi, 2006; Fairclough & Fairclough, 2012, p. 35). Örneğin "Alışverişe metroyla mı yoksa arabayla mı gidelim?" sorusu pratik bir tartışmayı davet ederken, "metro mu daha çevreci yoksa araba mı?" sorusu epistemik bir tartışmaya işaret eder. Metronun daha çevreci, güvenli, hızlı, vb. olması gibi önermelerin pratik bir tartışmaya metro tercihinin destekleyici unsurlar olarak dâhil olacağı kolayca görülebilir. Pragmatikğin alanına giren bu imaları-pratik bir sonucu ya da belli bir tercihi ima eden çıkarımları- dikkate alan argüman teorisinde, ilk bakışta epistemik gibi görülen birçok tartışma pratik tartışmalar olarak ele alınmaktadır. Bu çerçevede, kavramsal ilişkilere odaklı karşılaştırmalı bir literatür taraması yöntemi kullanılan bu çalışmada incelenen dört modelin basit bir pratik argümanı ne şekilde öğelerine ayırarak yeniden yapılandırdıklarını göstererek bu modellerin analizde nasıl kullanıldığının da örneklenmesi hedeflenmektedir.

Takip eden bölümlerde önce kısaca argüman teorisinin söylem analizi ve mantıkla olan ilişkisi ele alınmaktadır. Ardından sırayla güncel argümantasyon çalışmalarına şekil veren dört argüman modeline odaklanılmaktadır. Tartışma ve sonuç bölümünde ise derlenen modeller kısaca karşılaştırılmaktadır. Bu karşılaştırmada Toulmin Modelinin tek bir argümana odaklanmasına rağmen karşı tarafın itiraz hamlelerinin öngörüldüğü öncüller barındırdığı vurgulanmaktadır. Bununla birlikte, iki taraf arasında gelişen bir süreç olarak tartışmayı sadece Pragma-Diyalektik yaklaşımın modellediğini, bunu da ideal bir protokole başvurarak -normatif olarak- yaptığı ortaya konmaktadır. Bu izlekte Politik Söylem Analizi diğer modellerin aksine spesifik bir argüman biçimine -pratik argüman- odaklanmasıyla, Argüman Kaynakları Modeli ise özel olarak argümanın iç yapısına ve ön kabullerine odaklanmasıyla öne çıkmaktadır. Son olarak argüman analizinin sınırlarına ve buradaki kapsama sığmayan ufuklarına değinilmektedir.

Söylem Analizi ve Argüman Analizi

İletişim bilimleri penceresinden bakıldığında argüman analizi Eleştirel Söylem Analizinin (Fairclough, 2013) bir türü olarak görülebilir. Mutlak, evrensel hakikatler gibi bağlamsız-aşkın düşüncelerin, büyük anlatıların gözden düşüşüne tekabül eden dilsel dönemeçte ('linguistic turn') ortaya çıkan sosyal inşacı yaklaşım, tartışma teorisinin kavramsal altyapılarından birini oluşturmaktadır. Argüman analizi sosyal inşacı yaklaşımdan ilham almakta, fakat bir sonraki bölümde ele alındığı gibi, kendi teorik alt yapısını bu yaklaşıma mesafeli bir biçimde oluşturmaktadır.

Sosyal olgulara da doğa bilimlerinin kendi araştırma nesnelere yaklaştığı gibi yaklaşılması gerektiği düşüncesi günümüz sosyal bilimlerinde oldukça yaygındır (Bevir & Blakely, 2018). İnşacı ve yorumsamacı bir arka plana dayanan söylemsel yaklaşım bu baskın -natüralist- perspektifi eleştirirken, kendisi de dönüştürmeye çalıştığı bu alanın bazı normları ile yüzleşmek zorunda kalmıştır. Bu çerçevede, tanımların göreceli, döngüsel ve değişken, bulguların özgül, karşılaştırılmaz ve taraflı olması söylem analizi çalışmalarının 'yumuşak karnı' olarak görülmektedir (Breeze, 2011). Argüman teorisi yorumsamacı ('interpretive') gelenekten ilham almış, ama dilbilimle yakın teması, post-yapısalcılıkla arasına mesafe koyması ve mantık ve analitik felsefe yöntemlerini kullanması sayesinde büyük ölçüde yorumsamacı yaklaşımların dışında kalmıştır. Bu anlamda argümantatif söylem analizini hem bir söylem analizi türü hem de bir söylem perspektifi eleştirisi olarak düşünmek mümkündür.

Disiplinler arası birçok çalışma ile geliştirilen söylemsel yaklaşım, Eleştirel Söylem Analizi (Fairclough, 2003), Tarihsel Söylem Analizi (Wodak, 2001), Aracılı Söylem Analizi (Scollon, 2001; Şah, 2012), Foucaultcu (Fr. 'dispositif') Analiz (Jäger & Maier, 2009), Laclau ve Mouffe'çu söylem analizleri (Jørgensen & Phillips, 2002) gibi farklı analitik amaçlara cevap veren yöntemsel önerilerle çeşitlenmiştir. Söylem analizi geliştikçe ve farklılaştıkça sadece dilsel pratikleri değil her tür semiyotik aktiviteyi analize tabi tutacak şekilde kullanılmıştır. Metni en geniş anlamında ele alan bu çalışmalarda bina ve heykellerin çeşitli unsurlarının çok modlu ('multimodal') analizinden (O'Toole, 2004), tüketim alışkanlıkları çerçevesinde bedenler ve kılık kıyafetlerin analizine (Gürsoy, 2013), "marjinal mehdi tiplerinin" söylem analizinden (Akin, 2018), video oyunlarındaki katılımcı içerik üretimine (Kim, 2014) kadar insanın şu ya da bu şekilde temas ettiği neredeyse her şey söylem analizinin konusu olarak alınmıştır.

Eleştirel Söylem Analizi iktidar vasıtası ile "normalleştirilen," "sıradanlaştırılan" ve "doğallaştırılan" ifade biçimlerinin altındaki tektonik güç ilişkilerini yüzeye çıkarmayı ve bu sayede iktidarın, kendi çıkarını gerçekleştirmek için yaptığı müdahalelerin tezahürünü eleştirel bir perspektiften göstermeyi amaçlamaktadır (Wodak & Meyer, 2001; Jørgensen & Phillips, 2002). İlk anda okunan ifadenin ötesindeki ya da 'satır aralarındaki' iktidar ilişkilerinin izini süren söylem analizi çalışmaları cinsiyetçi, ırkçı, ayrımcı, baskıcı dilsel pratiklere işaret ederken (van Dijk, 2001), izini sürdükleri iktidarın her yere sirayet etmiş, sınıfsal, tarihsel doğası sebebiyle mikro (dilsel) tercihlerin yanı sıra makro (kurumsal, tarihsel) analiz seviyelerine yönelmiştir (Reisigl & Wodak, 2001). Anlamın üretildiği bağlamı gözetme mecburiyetine cevaben gelişen bu yönelim, 'satır aralarından' ya da dilsel tercihlerden uzaklaşma anlamına geldiği ölçüde, eleştirel bir mesafeden bakılması beklenen semiyotik alanın bir uzantısı ya da parçası haline gelme tehlikesini barındırmaktadır. Özellikle yorumsamacı söylem analizinde çalışılan alana 'dışarıdan' bakmak zaten istenilen bir şey değildir ve bir yere kadar mümkün de değildir. Öte yandan, ekseriyetle makro düzeyde işleyen -ya da makro bağlamı dikkate almadan işlemeyen- eleştirel analizin eleştiri gücü dilin ve iletişimin spesifik bağlamından koptuğu ölçüde zayıflamaktadır.

Bu bağlamda, 1980'lerden beri geliştirilmekte olan Eleştirel Söylem Analizinin iki büyük ismi Fairclough ve Wodak'ın yakın dönem çalışmalarında (Fairclough, 2009; Fairclough & Fairclough, 2012; Wodak, 2009) eleştirilerin dayanak noktaları üzerine yoğunlaşarak normatif arayışlara girdikleri söylenebilir. Fairclough ve Fairclough'un *Politik Söylem Analizi* (2012) adlı kitaplarında bu analizi bütünüyle pratik argüman

çerçevesinde ele almaları, önerdikleri analizin argüman teorisinin sağladığı normatif imkanlardan faydalanmasını sağlamıştır. Benzer şekilde Wodak da *Eylemdeki Siyasal Söylem: Bildiğimiz Siyaset (The Discourse of Politics in Action: Politics as Usual, 2009)* adlı kitabında tarihsel söylem analizinin argümanlara ve daha spesifik olarak argümanlarda kullanılan çıkarsama kaynaklarına ('topoi', mevzi) odaklanmasını önermektedir (pp. 42-43). Hem Fairclough'ın hem Wodak'ın, Aristoteles'ten itibaren geliştirilen akli çıkarsamaların işlerliğine dair normlara başvurarak (van Eemeren, Grootendorst, & Kruiger, 2019) Eleştirel Söylem Analizini argüman analizine yaklaştırdığı söylenebilir.

Özetle, argüman analizi eleştirel rasyonalite ile olan yakın teması sebebiyle söylem çalışmalarına hem politik görüş ayrılıklarında olan biteni anlamaya imkân verecek analitik araçlar hem de söz konusu eylem ve iletişim süreçlerinde kullanılan argümanları normatif olarak değerlendirmede ehil bir bakış açısı sunmaktadır.

Mantıksal Temel ve Mantıkla Yolların Ayrılışı

Beşerî bilimler ve felsefe penceresinden bakıldığında argüman analizi mantık ilmi ve hitabet sanatlarının bir uzantısı ya da türevi gibi görülebilir. Aristoteles'in çalışmalarının esas alındığı yüzyıllar boyunca ispat ('demonstration', burhan) mantığın esası olarak alınmış, diyalektik ise yardımcı bir disiplin olarak görülmüştür. Yunan ve Romalı yorumcular, özellikle Aristoteles'in 'topoi' adını verdiği 'yer'leşmiş çıkarsama araçlarını sistematikleştirmeye çalışmışlardır (Rigotti & Greco, 2019). Skolastizmin yıkılmasıyla beraber, diyalektik yardımcı disiplin statüsünü de yitirmiş, mantık ispatla eş anlamlı olarak ele alınmıştır (van Eemeren, 2009). Bu süreç içinde mantık içerikten tamamen koparak formel bir karakter kazanmıştır (Perelman, 2012; van Eemeren, 2009).

Klasik mantıkta önermelerden yola çıkılarak varılan sonucun kabul edilebilmesi için formel geçerlilik ('validity') kriterlerine uyum yeterlidir. Başka deyişle, geçerlilik -içeriğe bakmaksızın- argümanların biçimsel olarak birbirlerini takip etmelerine bağlı olarak ele alınır. "Örneğin, X (hamsi) bir Y'dir (kuş). Bütün Y'ler (kuşlar) Z'dir (mavidir). Öyleyse X (hamsi) Z'dir (mavidir)." mantıksal olarak geçerli bir kıyas ('sylogism') olarak kabul edilir. Fakat gündelik dil ve akıl yürütme biçimleri hem belli bir bağlamda, hem de kişilere özgü niyet, içerik ve anlamlarla örülül olarak vuku bulur. Bu durum gündelik tartışmaların sadece mantıktaki biçimsel yaklaşım ile kavranamayacağını, biçimsel geçerlilik kriterleri ile de değerlendirilemeyeceğini ortaya koymuştur (Tindale, 2015,

p. 15). Gündelik iletişimde kullanılan birçok safsatanın ('fallacy') klasik kıyas şeması kullanılarak tespit edilmesi zaten mümkün değildir (Hamblin, 1970). Öte yandan gündelik argümanlar yukarıdaki örnekteki gibi düzenli kıyaslar şeklinde üretilmeseler de bunları öncül(ler) ve iddia önermeleri şekline dönüştürmek mümkündür. Bir söylemi dönüştürme ya da yeniden yapılandırmayı amaçlayan ilk kavramsal öneriler Enformel Mantık yaklaşımı çerçevesinde geliştirilmiştir. Bu yaklaşım mantığın gündelik hayattan kopuşuna bir tepki olarak ve argümanların değerlendirilmesi için biçimsel olmayan ölçütler geliştirmek amacıyla ortaya çıkmıştır (Johnson & Blair, 1980; Aldağ, 2006). Başka deyişle, informel mantığa göre bir argümanın başarılı sayılması için sadece biçimsel kriterlere uyması yeterli değildir. Öncüller aynı zamanda tartışılan görüşle 'alakalı', savunulan görüşü desteklemekte 'yeterli' ve karşı taraf için de 'kabul edilebilir' olmalıdır (Wenzel, 2006, p. 12)

Öte yandan mantıktan ayrılarak argümantasyon çalışmaları adını alacak bir niş alanın oluşmasında etkili olan iki önemli çalışma Perelman ve Olbrechts-Tyteca tarafından kaleme alınan *Yeni Retorik (La Nouvelle Rhétorique: Traité de l'Argumentation)*, (1958) ve Stephen Toulmin'in *Argümanın Kullanımları (Uses of Argument)*, (1958) adlı kitapları olmuştur. Perelman ve Olbrechts-Tyteca çalışmalarının hemen başında ispatla ve ispatı mümkün kılan geometrik sistemle, belirsizlik ve tereddütlerle bezeli gündelik hayat ve gerektirdiği rasyonel çıkarsamaların normları arasındaki farkı vurgularlar (p. 13). Bu perspektife göre argüman ispat edilebilirliğin, kesinliğin bittiği yerde başlar ve esas itibarıyla dinleyiciyi iknaya yönelik olarak vuku bulur. Perelman ve Olbrechts-Tyteca'nın projesi tartışmayı matematiksel bir kanıtlama sistemi olmaktan çıkarıp dinleyicilerin alımlama süreçlerini hesaba katan, dinleyiciye yönelik bir perspektif olarak kurmaktadır.

Perelman ve Toulmin'in katkılarıyla belirginleşen argüman yaklaşımı, bilginin toplumsal, iletişimin ise bağlamsal olarak kurulduğu vurgusu ile klasik mantıktan ayrılmaktadır. Eleştirel bir tartışmanın yapısı ve normları üzerine geliştirilecek teoriler eninde sonunda akli ('reasoned') olana vurgu yapmak durumundadır. Bununla birlikte, aklın ya da akli olanın kapsamı matematiksel denklemlerle sınırlı tutulmaz: argüman teorilerinin belkemiğini akli ilişkiselliği ile tanımlayan ve içerik ve bağlamı dikkate alan yaklaşımlar oluşturur (Tindale, 2015). Takip eden dört bölümde, diğer modellerden yaklaşık 30 yıl kadar önce ortaya atılan ve diğer analiz yöntemlerinin temelinde bulunan Toulmin Modelinden başlayarak argüman teorisindeki bu gelişmelerin hem parçası hem de ürünü olan dört model ele alınmaktadır.

Toulmin Modeli

Argüman analizinde en iyi bilinen ve en yaygın olarak kullanılan ilk modeli Stephen Toulmin geliştirmiştir. İletişim bilimlerinde kendisinin beklemediği kadar yankı bulan kitabında Toulmin (2003) argümanların geçerliliklerini test edecek kriterlerin formel mantıktaki gibi evrensel olamayacağını iddia eder. Toulmin'e göre argümanlar üretildikleri alana göre ('field dependent') değerlendirilmelidir. Geliştirdiği yaklaşımda Toulmin, çıkarımların ('inferences') sadece iki öncül arasındaki formel ilişkilere bakılarak yapılamayacağını öne sürer. Öncüller ('premises') argümanın gerçekleştiği bağlama özgü, bağlamın gerçekliğine gömülü -ondan neşet eden- biçimsel değil maddi çıkarımlardır ('material inferences'). Başka deyişle, Toulmin öncüller arasında kurulabilen biçimsel çıkarıma anlayışından uzaklaşmış ve belirli bir tartışma alanındaki önermelerin içeriğine (maddesine) kökünden bağlı bir çıkarım anlayışına yönelmiştir (Lewiński & Mohammed, 2016).

Toulmin, iki öncül ve bir iddiadan oluşan klasik kıyas şemasını geliştirerek bugün artık Toulmin Modeli olarak anılan zenginleştirilmiş bir argüman modeli sunmuştur (Aldağ, 2006). Bu model içerik ve işlev uyumlu bir argüman modeli olarak ifade edilebilir (van Benthem, 2009, pp. 15-16). Toulmin'in katkısını tartışmak için klasik kıyas şemasının iki öncül ve bir iddiadan ibaret yapısından başlamak yerinde olacaktır. Basit bir örnek olarak "Yarın arife, alışverişe araba yerine metroyla gidelim" ifadesini söz konusu üç temel önermeye şu şekilde ayırabiliriz:

Yarın alışverişe metroyla gidelim - İddia ('Claim')
 (Bayram arifelerinde trafik aşırı yoğun olur) - Ruhsat ('Warrant')
 Yarın bayram arifesi - Veri ('Data')

Örnekte görüldüğü gibi, argüman iki önerme arasındaki bir destekleme ya da gerekçelendirme ilişkisi olarak ifade edilebilir: Basitçe, bir veri bir iddiayı gerekçelendiren bir ifadedir. Her yetişkin "Bayram arifesi" olması ile "Alışverişe metroyla gidelim" arasındaki çıkarımsal bağlantıyı üzerine düşünmeye ihtiyaç duymaksızın sezgisel olarak kurar. Bu yüzden, bağlayıcı öncül ya da bağlantı öncülü ('linking premise') de denilen ruhsatın ('warrant')² ifade edilmesine bir çok zaman ihtiyaç duyulmaz. Veri ile iddia arasında atılan bu adım, argümanın örtük (zımni) kısmı olarak kalır ve analiz sırasında -örnekte gösterildiği gibi- parantez içine alınarak gösterilir. Belirli bir argümanda açıkça ifade edilse de edilmese de 'ruhsat' herkesçe bilindiği kabul edilen, yasa, kural, norm gibi

paylaşılan dünyaya ilişkin genel kültür ve fikirlerdir (Lewiński & Mohammed, 2016). Aristoteles'in *Topikler* kitabından itibaren 'toplumsal kabuller' ya da 'ortak kanaatler' ('endoxa') ile ilişkilendirilen bu genel fikirler çıkarsamaların esasını oluşturlar (Rigotti & Greco, 2019).

Toulmin'in argüman modeli mantıksal kıyasta atılan -yukarıda örneklenen- tek çıkarımsal adımdan daha karışık ifadeleri ve gündelik tartışmaları incelemeyi hedefler. Bu amaçla yukarıda nakledilen üç temel önermeye yenilerini eklemeyi önerir. Bu yeni unsurları yukarıdaki örneği devam ettirerek "Bugün arife, eğer başka uğrayacak yerimiz yoksa alışverişe araba yerine metroyla gitsek iyi olur. Geçen seneki gibi sürünmeyelim trafikte..." gibi biraz daha karışık bir ifadeyle incelemek mümkündür.

Toulmin Modelindeki çıkarsama düzenini gösteren Şekil 1'de üç temel önerme sürekli çizgilerle, üç yardımcı önerme kesintili çizgilerle gösterilmiştir. Bir 'veri'den bir 'iddia'ya doğru yapılan -kültürel kodlarla 'ruhsat'lanmış- bir çıkarsama tüm argüman modellerinin esasını oluşturur. Toulmin bunların yanında, muhatapın olası soru ve eleştirilerini de hesaba katan 'destek', 'niteleyici' ve 'çürütme' öncüllerini de modeline eklemiştir.

Eğer tartışma sırasında bir ruhsatın -söz konusu iddiayı kabul edilir kılmakta- ne kadar yeterli olduğu sorgulanırsa, söz konusu ruhsatın desteklenmesi gerekir. Destek ('backing'), bir anlamda ruhsatın otoritesinin sağlam tutulması -ve argümanın ayakta kalması- için yapılan bir savunuyu (Toulmin, 2003, pp. 95-98), tartışmanın yeni bir çıkarsama seviyesine doğru genişlemesinin işaretidir. Örneğin, muhatap arife günü ile trafik arasındaki ilişkiyi bilmiyor ya da ya da bu ilişkiden şüphe duyuyorsa, bir sene önceki arife gününde neler yaşandığı aktararak, ruhsat kişisel deneyimle desteklenebilir.

Niteleyici ('qualifier'), argümanın belkemiği olan ruhsatın söz konusu veri-iddia ilişkisini ne kuvvetle desteklediğini kaydeden ifadelerdir. Örnekteki "metroyla gitsek iyi olur" iddiası "mutlaka metroyla gitmeliyiz" iddiasına göre daha düşük kuvvetle '-mutlaka' ifadesinin imlediği zorunluluk ve '-meli' ekinin imlediği telkenden yoksun bir şekilde nitelenmiştir.

Son olarak istisna ('rebuttal') veriden iddiaya doğru atılan adımda olası karşı argümanların geçerlilik koşullarının hesaba katıldığı bir öncüdür. Bu öncülle bir tartışmacının kendi iddiasına yönelik olası itirazları öngördüğü -ve istisnaları teslim

ederek önlem aldığı ifadeleri kaydetmek mümkündür. Örnekteki “eğer başka uğrayacak yerimiz yoksa” ifadesi alışverişe metro ile gitmek önerilirken hangi koşullarda bu önerinin geri çekileceğini kaydetmektedir. Toulmin bu öncülle gündelik iletişimde sıkça ve çok çeşitli dilsel araçlarla kullanılan ve özünde argümantatif bir yapısı olan tavizleri (Üzelgün, Mohammed, Lewiński, & Castro, 2015) modeline eklemiştir.

Toulmin bu üç yeni öncül ile bu modeli karşıt görüşleri kaydedebilecek ve karşılıklı tartışmaların analizini gerçekleştirebilecek bir biçime kavuşturmaya çalışmıştır. Bunu bir ölçüde gerçekleştirse de bu model yukarıda “Yarın alışverişe metroyla gidelim” iddiasında örneklendiği gibi sadece bir tarafın argümanının iç yapısını ya da çıkarsama düzeneğini sergiler. İkinci taraf sorgulayıcı ya da kuşkucu olmaktan öteye -kendisi bir iddia ortaya koymaya- gidemez. Örneğin “alışverişe arabayla gitme” iddiasının ruhsatı ve desteği bu modelle kayda geçirilemez. Bir sonraki bölümde görüleceği üzere, model bu yüzden eleştirilmiştir³.

Toulmin, oluşturduğu modelin bağlamdan bağımsız olarak herhangi bir argümanda kullanılabileceğini iddia eder (Toulmin, 2003, p. 35). Fakat örneğin hangi ruhsat ve desteğin kabul edilebilir olduğu ancak belirli bir bağlamda anlam kazanacaktır. Etik alanına dair bir ruhsat, hukuk alanındaki bir argümanda ihtiyaç duyulacak ruhsattan çok farklı olacaktır (van Eemeren, 2009, p. 121). Sonuç olarak Toulmin aynı zamanda hem bağlamla-bağlantılı hem de bağlamdan-bağımsız olacak bir model inşa etmeye çalışmıştır. Hem bağlamsal kalmaya hem evrensel olana yönelmeye çalışan bu yaklaşımın modern argüman teorisini ve modellerini biçimlendiren bir etkisi olmuştur.

Pragma-Diyalektik Yaklaşım

Bu yaklaşıma adını veren iki kavramdan ‘diyalektik’ iki kişi arasındaki karşılıklı adımları ifade eder, ‘pragma’ ise bu adımların atıldığı ortam olan söz-eylemlere işaret etmektedir. Söz-Eylem Teorisinin ana hatlarını Austin 1955 yılında Harvard Üniversitesinde verdiği William James derslerinde oluşturmuştur⁴. Öğrencisi Searle (1969) dilin emir, yönerge, anlaşma, yemin, özür dileme gibi -mesaj aktarma işlevi gören bir araç olmanın ötesinde-gündelik hayatta bir şeyleri yapıp etmeye imkân veren bir ‘eylem biçimi’ olduğunu ileri süren bu teorinin adını koymuştur. Söz konusu eylemler sözel olmakla beraber, kurumsal, sosyal, materyal gerçekliklerin kurucu öğeleridir. Gerekli kurumsal otorite ile donanmış bir kişi (ör: belediye başkanı, gemi kaptanı) belirli bir zamanda ve belirli bir çifte “sizi karı koca ilan ediyorum” dediğinde, bu deklarasyon bir mesajdan ziyade o iki kişiyi

kanunen bağlayan sonuçları olan bir eylem, bir performans olarak görülür. Bu örnekten genellersek, gündelik konuşmaların anlamları belli bir pragmatik bağlamda kurulur, ya da anlamın tahakkuk etmesi bazı bağlamsal gerçekleşme kurallarına ('felicity rules') dayanır. Başka deyişle her söylem aynı zamanda bağlama dayalı bir performanstır, bağlam içinde anlamlı hale gelir ve iş görmeye başlar (Austin, 1962, pp. 67-72). Analitik olarak söz-eylemleri takip etmek bir konuşmayı farklı tarafların karşılıklı hamlelerine ayırarak irdelemek, yani pragmatik dilsel tercihleri esas alarak incelemek anlamına gelir. Söz-eylemlere odaklanmak önermelerin bağlamını ve konuşanlar arasında 'şimdi ve burada' vuku bulan performansları dikkate almak demektir. Bu görüşe göre bir tartışmada taraflar birbirlerine sadece mesaj iletmekle ya da soru yöneltmekle yetinmez, bunları yaparken aynı zamanda bir söz-eylem içerisindeyler (van Eemeren & Grootendorst, 2004).

Pragma-Diyalektik argüman analizi ideal-prosedürel bir modele dayanarak yürütülen, normatif bir analizdir. İdeal model iki tarafın etkileşimi üzerine kurulur: tartışma esnasında tarafların, görüşlerini ortaya koyarken ve bu görüşlerin gerekçelerini değiş tokuş ederken, eleştirel rasyonalitenin normatif ideallerine uymaları beklenir⁵. Tartışmanın amacı tarafların görüş ayrılıklarını netleştirerek mümkünse ortak bir karara, bir sonuca ulaşmaktır. Model tartışma dört aşamayı kapsar: karşılaşma, açılış, tartışma ve sonuçlandırma (van Eemeren, Grootendorst, & Snoeck Henkemans, 2002). Gündelik tartışmalarda nadiren 'tartılmakta' olan düşünce ve kanaatlerin en makul şekilde iletişime girebilecekleri bir ideal prosedüre bağlı kalır. İdealle gerçek arasındaki bu dengeyi gözetmeye çalışan argüman analizi, bir yandan diyalektik gerekliliklerin ne şekilde karşılandığına, diğer yandan retorik amaç ve stratejilerin ne şekilde hayata geçirildiklerine odaklanır (van Eemeren & Houtlosser, 2006).

Pragma-Diyalektik açısından tartışma bir görüşü savunma ya da reddetme çabası olarak tanımlanabilir (van Eemeren et al., 2002). Argüman analizi 'görüş ayrılığı'nın ne olduğunu saptamakla başlar. Bu da tarafların iddialarının belirlenmesi demektir. Eğer bir tartışmada sadece bir iddia gündeme geliyorsa -yani karşı taraf bir karşı iddia sunmak yerine sorgulamak ve şüphe etmekle yetiniyorsa- basit görüş ayrılığı, iki taraf da kendi iddialarını savunuyor ise bileşik görüş ayrılığından söz edilir (van Eemeren & Grootendorst, 2004, p. 119).

Bir iddianın gerekçeleri ya da öncüllerinin nadiren apaçık bir şekilde ifade edileceğine yukarıda değinmiştik. Pragma-Diyalektik analizde araştırmacının ilk görevi tartışmayı

ideal modellerle karşılaştırmalı olarak ve diyalog bağlamına sadık kalarak yeniden inşa etmek, aleni olmayan, açıkça dile getirilmeyip ima edilen (zımnî) öncülleri saptamaktır (Gerritsen, 2001). Bu şekilde tartışmadaki her bir hamlenin eleştirel diyalog ideallerinden saptığı, tarafların makul ('reasonable') argümanlar üretmekten uzaklaştığı yerlerin saptanması ve eleştirel analizin ideal modele prosedürel olarak topraklanması ya da bu modellerle temellendirilmesi mümkün olur.

Pragma-Diyalektik yaklaşım burada konu edilen diğer yaklaşımlar gibi grafik bir argüman analiz modeli önermez. Onun yerine verili dilsel materyali analitik yeniden yapılandırma ('analytical reconstruction') adı verilen bir gözden geçirme sürecine tabi tutmayı önerir⁶. Yeniden yapılandırma dört dönüştürücü müdahaleyi içerir: (1) İncelenen konu dışında, tartışmayla ilgisiz olan kısımların 'silinmesi'; (2) konuyla ilgili olup metinde aleni olarak bulunmayan, ima edilen içeriğin 'eklenmesi'; (3) muğlak bir şekilde dile getirilmiş içeriğin açık ve anlaşılır ifadelerle 'değiştirilmesi'; (4) metinde dağınık ya da karışık bir şekilde bulunan öğelerin birbirlerini destekleme ilişkilerine göre 'dizilmesi' (van Eemeren & Grootendorst, 2004, p. 109). Bu müdahaleleri Pragma-Diyalektiği daha iyi anlamak için hafifçe değiştirilmiş örneğe şu şekilde uyarlamak mümkündür:

- Yarın arife, başka uğrayacak yerimiz yoksa alışverişe araba yerine metroyla gitsek iyi olur. Geçen seneki gibi sürünmeyelim trafikte.
- Ama uğrayacak çok yerimiz var. Teyzemin alışverişini de yapacağız.

Bu örnekteki iki temel pozisyonu yeniden yapılandırırken, Pragma-Diyalektik analiz herşeyden öne görüş ayrılığını -yani iki ayrı iddiayı saptamayı- koymaktadır:

1 Alışverişe metroyla gitmeliyiz

1.1 Yarın bayram arifesi

(1.1') (Bayram arifelerinde araba trafiği aşırı yoğun olur)

1.1':1 Geçen sene arife gününde trafikte kalmıştık

(2) (Alışverişe arabayla gitmeliyiz)

2.1 Uğrayacağımız çok yer var

(2.1') (Birçok yere uğrayacağımız zaman araba metrodan daha kullanışlıdır)

Örnekte görüldüğü gibi, Pragma-Diyalektik analiz özetinde en yukarıdaki satırda tartışma taraflarının iddiaları yer alır (Yukarıda 1 ve 2). Hemen altındaki satır bu iddiayı destekleyen ya da gerekçelendiren temel öncüle -Toulmin Modelindeki 'veri'- ayrılmıştır.

Bu gerekçe öncülü söz konusu iddiayı doğrudan desteklediği için ve bunu yapan tek öncül olduğu için (1.1) şeklinde numaralandırılır⁷. Bu ikisinin ardından, bu temel öncülü iddiaya bağlayan ve bu yüzden temel öncülle birlikte anılan bağlantı öncülü gelir (1.1'). Bu birinci seviye öncüllerden herhangi biri desteklenmeye devam edildiği sürece bu sıralandırma ve numaralandırma sistemi devam ettirilir. Örneğin yukarıdaki zımni bağlantı öncülü (1.1') "Geçen sene arife gününde trafikte kalmıştık" önermesi ile desteklediği için bu öncülün bir seviye altına bu gerekçe öncülü yerleştirilmiştir (1.1':1). Burada en temel hali ile örneklenen yeniden yapılandırma işlemi savunulan görüşü ve onu destekleyen argüman ve öncüller arasındaki ilişkiyi gözler önüne sermesiyle analizin daha belirgin, hesap verebilir, tekrarlanabilir ve güvenilir olmasını sağlamaktadır (Üzelgün, 2015).

Pragma-Diyalektik bunu yaparken ampirik analize yol gösterme amacının yanı sıra Toulmin'in alandan-bağımsız ve alanla-bağıntılı ayrımını işlevselleştirmeye çalışır. Eleştirel diyalog protokolü tıpkı formel mantıkta olduğu gibi alandan-bağımsız ve evrensel kabul edilir. Fakat yine de protokolün her adımı Söz-Eylem Teorisinin sağladığı imkanlar kullanılarak bağlamla-bağıntısı üzerinden incelenir. Bu nedenle Pragma-Diyalektik görünüşte-geometrik (formel mantığı andıran) bir argüman yaklaşımı olarak nitelenebilir. Bu modele göre, bir argümanın kabul edilebilmesi için formel geçerlilik koşulları yeterli değildir, her adım aynı zamanda hem mevzubahis sorun ile alakalı (problem-valid) hem de tartışanların sosyal evreni ile ilintili ('intersubjectively valid') olmalıdır (van Eemeren & Grootendorst, 2004, pp. 13-16).

Fairclough ve Fairclough'un Politik Söylem Analizindeki Argüman Modeli

1980'lerden bu yana geliştirilmekte olan Eleştirel Söylem Analizi (Fairclough, 2013) iletişim bilimlerinde oldukça iyi bilinmekte ve farklı disiplinlerde çok yaygın olarak kullanılmaktadır. 2012 yılında Fairclough ve Fairclough, özellikle politik söyleme odaklanan ve bu tip söylemi pratik argüman perspektifinden ele alan bir çalışma ile eleştirel bir ara model geliştirmişlerdir. Bunu yaparken, yukarıda söz edilen Pragma-Diyalektik yaklaşımla temas halinde bulunarak eleştirel söylem yaklaşımlarını argümentatif bir forma sokmuşlardır. Önerdikleri zaman ve bağlamı dikkate alan bir pratik argüman modelidir.

Pratik tartışma ve akıl yürütmenin belirleyici sorusu, eyleme yönelik, en yalın hali ile "ne yapalım?" sorusudur. Bu sorunun cevabı konuşmacının iddia (sonuç ya da eylem) önermesini oluşturur. Örneğin "Alışverişe nasıl gidelim?" sorusunun cevabı, yapılacak

bir eylem hakkında bir tercih, bir akıl yürütmenin sonucudur. (örn. Yarın arife, alışverişe araba yerine metroyla gidelim). Burada tartışılan diğer argüman modellerine göre daha spesifik bir amaç için önerilmiş olan Politik Söylem Analizi (PSA) modeli pratik sonuçları olan eylem önermelerini ('claim for action') odağına almaktadır. PSA modelinde durum ('circumstances'), amaç ('goal'), araç ('means-goal') ve değerler ('values') olmak üzere dört öncül bulunmaktadır (Fairclough & Fairclough, 2012, p. 43). Bu yaklaşımda analizin ilk amacı katılımcıların eylem iddialarının ardındaki bu dört öncülü netleştirmektir.

Diyebiliriz ki, bir politik duruş ve söylem olması için öncelikle çözüm aranan bir problem, istenmeyen bir durum olmalıdır. Bağlama dair öncüller, mevcut durumun ve buna ilişkin sorunların ifadeleridir. Durum önermeleri aşağıda Şekil 2'deki örnekteki "Yarın bayram arifesi" gibi betimleyici, sıradan, görünürde pek su götürmeyen ifadelerdir. Bununla beraber, farklı aktörlerin duruma, yaşanan probleme dair ifadeleri birçok zaman şaşırtıcı derecede farklı olabilir. İlk bakışta doğal, tarafsız gibi görünen bu ifadeler aslında farklı bakış açılarının kavrayışlarını yansıtır. En temel tanımlara dair (bir gruba özgürlük savaşçısı, direnişçi, muhalif, ya da terörist denilmesi gibi) daha durumun betimlenmesinde oluşan görüş farkları makul bir tartışma yürütmenin en zor olduğu koşullardır (Schiappa, 2003). Tarafların eleştirel bir tartışmayı üzerine inşa edebilecekleri en temel tanım ve kabullerden yoksun olduğu, bir anlamda 'farklı dilleri' konuştukları görüş ayrılıklarına derin anlaşmazlıklar ('deep disagreements') denilmektedir (Fogelin, 1985). Bir argümanın kurucu unsurlarının nasıl çerçeveslendiği PSA modelinde mevcut durumun betimlendiği ifadelerle, yani 'durum' öncülüyle gösterilir.

Eylem önerileri en nihayetinde mevcut ve istenmeyen bir durumu değiştirmek için üretilirler. İşaret edilen değişikliğin yönü ya da yönelimi ise PSA modelindeki ikinci öncül olan 'amaç' önermesinde ifade edilir. Pratik argümandaki 'amaç' bir aktörün varmak istediği yer, betimlediği ya da ima ettiği, öngörülen gelecekte olması istenen durumdur. Şekil 2'deki örnekte "Bayram alışverişini hızla tamamlamak" açıkça ifade edilmesine ihtiyaç duyulmamış -bu yüzden kesik çizgilerle işaretlenmiş- amaç öncülü olarak gösterilmiştir. Bu, konuşanın "alışverişin hızla yapılmasının" gerektiğini verili kabul ettiği, dinleyen(ler)in de bu amacı paylaştığını varsaydığına dair bir imleyici olarak okunabilir.

Amaç öncülünün çok yakından ilintili olduğu -birçok zaman iç içe geçtiği ya da karıştırıldığı- bir diğer öncül 'değerler'dir. Değer önermeleri çoğu zaman soyut ve örtük olan, aktörün amaçlarının ardındaki tercihleri ve bu tercihlerin oluşturduğu arka planı gösterirler. Bu yüzden Şekil 2'deki modelde değerler, amaçları destekleyen bir öncül

olarak kurgulanmıştır (Fairclough & Fairclough, 2012, p. 48). Değerler aktörler için öncelikli olan, önem atfedilen, kişinin bir tartışmaya taraf olmasına yol açan ilke, inanç ve motivasyonları ifade eder (Keeney, 1992, pp. 3-6). Aktörün içsel ve dışsal eğilimlerini kodlayan değerler, aynı zamanda eyleme geçmek için gerekli olan, motive edici etkenleri oluştururlar (Fairclough, 2008). Örnekteki değer öncülü, tıpkı amaç öncülü gibi, zamanın değerli olması ve kaybedilmemesi gerektiğine herkesçe paylaşıldığı varsayılan bir öncül olarak ifade edilmemiş, örtük bırakılmıştır.

Dördüncü ve son olarak araç ya da eylem öncülleri ('means-goals'), aktörü mevcut durumundan amaçlanan duruma götüreceği varsayılan araçların ve eylemlerin sunulduğu ifadelerdir. Çoğu pratik tartışma bu 'araç' öncülü üzerinde gerçekleşir: Dünya barışı çok sayıda kişi ve politik oluşum için ortak bir amaç olabilir, ancak bazıları bu amaca silahsızlanma yoluyla varmayı önerirken, bazıları da güçlü bir ordu veya bir otorite yoluyla ulaştıktan başka çare olmadığını savunacaktır. Bir eylemi gerçekleştirmek, bir amaca ulaşmak -Şekil 2'deki örnekte "Bayram alışverişini hızla tamamlamak"- çoğu zaman alternatifler arasından, birinin diğerlerine nazaran daha öncelikli olarak konumlandırılmasını gerektirir. Bu önceliklendirme süreci de esas olarak verimlilik, hız gibi -zaman zaman soyut, zaman zaman somut- değerleri değerlendirerek gerçekleştirilecektir (Perelman & Olbrechts-Tyteca, 2003, p. 80; Üzelgün & Pereira, 2020).

Politik söylem için pek temsili olmayan örnekte metronun arabaya nazaran daha hızlı olduğu, metro ile gitmenin daha uygun olacağı iddia edilmektedir. Yani karar süreci iki farklı aracın değerlendirilmesini içermektedir. Bu değerlendirme süreci, 'hız' kıstası ile yürütüldüğünde, verili durum içinde, metronun tercih edilmesi ile tamamlanmış bir karşılaştırmadır. Tartışmanın tarafları birbirlerine alternatif araçların bir amaca ulaşmak için (a) tek yol, (b) en doğru yol, (c) belirledikleri bir eşiği aşan ya da düzeyi sağlayan bir yol, olduğunu iddia edebilirler (Lewiński, 2018). Bu örnekte 'hız' kıstasına başvurularak alternatifler içinde metronun 'en doğru yol' olduğu iddia edilmektedir.

PSA modelinde -politik tartışmalarda ve eylem önerilerinde kıstas olarak kullanılan- değerlerin önemini daha iyi anlamak için örneği farklı öncüllerle zenginleştirmek yeterli olacaktır. Yukarıda araba ile metro arasındaki karşılaştırmaya, konfor, fiyat, karbon emisyonları, Covid-19 bağlamında güvenlik ve benzeri farklı öncelik ve değerleri eklenerek politik söylem bağlamına ve analizine daha yakın bir tartışma tahayyül edilebilir. PSA eleştirel aklın imkanlarının yanı sıra aktörlerin modeldeki hangi öncülü ne kadar ve ne şekilde ifade ettiklerini dikkate alarak bu tür -farklı aktörlerin farklı

birçok kıstası birden gündeme taşıdığı- tartışmalara yakından bakma imkanı sağlamaktadır.

Argüman Kaynakları Modeli

Argüman Kaynakları Modeli ('Argumentum Model of Topics', AKM) öncüllerle iddia arasındaki bağlantının ne şekilde kurulduğuna özel olarak odaklanan bir analiz yöntemi olarak değerlendirilebilir (Rigotti & Greco, 2019). AKM, bir argümandaki temel ilişki olan bu bağlantının nasıl kurulduğunu Aristoteles'ten bu yana kategorize edilen akli kaynaklara (topoi) başvurarak yapar⁸. Bu akli kaynaklar, gündelik hayatta farkında olarak ya da olmayarak kullanılan çıkarsama araçlarıdır. Örneğin "pahalı da olsa uzun ömürlü bir ürün alma" önerildiğinde, bu argümanın 'nitelik' kaynağından türetildiği söylenebilir. Kaynak kavramının çoğulu olarak kullanılan topoi, modern argüman teorisindeki argüman biçim ya da şemalarının ('argument schemes') tarihsel sefeli olarak görülmektedir (Amossy, 2002; Rigotti & Greco Morasso, 2010; Walton, Reed, & Macagno, 2008, p. 276). Bu düşünsel kaynaklar, argümanları iç yapılarına göre sınıflandırmaya yarayan, "argümanların altında sınıflandırılabilen genel başlıklar" olarak görülmüştür (Perelman & Olbrechts-Tyteca, 1969, p. 834; Kurtuldu, 2019).

Topoi kavramının izi -Cicero'da Loci, orta çağ skolastiğinde Habitudo'dan geçerek Aristoteles'in *Topikler* kitabına kadar sürülebilir; fakat temelini bu tarihsel süreçten almakla beraber, AKM modeli bir bakımdan Aristotelesçi topoi'den farklıdır. Rigotti ve Greco'ya (2010) göre, öncül ve iddia arasındaki örtük bağlantı sadece hangi kaynağın kullandığı tespit ederek yeniden kurulamaz. Ayrıca çoğu zaman hangi kaynağın kullanıldığını kolayca tespit etmek de mümkün değildir. Bu nedenle, argüman analizi sadece iddia ve öncül arasındaki muhtemel akli bağlantıyı değil, tartışmanın özgül bağlamını da hesaba katmalıdır (Rigotti & Greco, 2010, p. 493). Bu yüzden AKM, argümandaki iki temel öncüle tekabül eden iki bileşenli bir model önerir. Bunlardan biri 'prosedürel-çıkarımsal' bileşen, öteki ise 'materyal-bağlamsal' bileşendir. Analitik yeniden yapılandırma işlemi esas olarak bu iki bileşenin gözler önüne serilmesinden ibarettir. Aşağıda önce prosedürel-çıkarımsal bileşen, ardından materyal-bağlamsal bileşen incelenip ardından AKM modeli bir örneğe uygulanmaktadır.

AKM, bir argümanın 'küçük öncül'ünün -yukarıdaki sırasıyla Toulmin Modelinde 'ruhsat', Pragma-Diyalektikte 'bağlantı öncülü' ve PSA modelinde 'araç öncülü'- birçok yerde topoi kavramı ile karıştırıldığını tespit ederek (Rigotti & Greco, 2010, p. 494), üç

katmanlı bir prosedürel-çıkarımsal bileşen önerir. Bunlardan ilki küçük öncülün kendisidir ('minor premise'). İkinci öge çıkarsama ilkeleridir ('maxims'). Üçüncü öge ise yukarıda bahsedilen çıkarsama kaynaklarıdır (topoi). AKM'ye göre bir argümanın çıkarımsal bağlamına tekabül eden akli 'kaynağın' materyal bağlamla ilişkisi içinde tespit edilmesinden sonra, kaynak üzerinden inşa edilen 'çıkarsama ilkesini' de saptamak gerekir (Rigotti & Greco Morasso, 2010). Zira her bir kaynaktan birden çok ilke üretilebilmektedir. Yani çıkarsama ilkelerini bir kaynaktan yola çıkarak yapılabilecek olası argümanlar olarak düşünmek mümkündür. Örneğin 'teamül' kaynağından iki farklı ilke üretilebilir:

- Daha önce gerçekleşen bir olay, aynı koşullar altında tekrar gerçekleşmeye meyillidir (i)
- Daha önce gerçekleşmeyen bir olay, aynı koşullar altında tekrar gerçekleşmemeye meyillidir (ii)

Bir argümanın iç yapısını -ya da çıkarsama şemasını- gözler önüne sermek için hem çıkarsamada kullanılan 'kaynağı' (ör: teamül, benzerlik, otorite) hem de bu kaynağın ne şekilde kullanıldığını gösteren 'ilkeyi' argüman yeniden yapılandırmasında belirtmek gerekmektedir (Rigotti & Greco Morasso, 2010).

AKM modelinin ikinci bileşeni materyal-bağlamsal bileşendir. Bu bileşen bir argümanın geçerli olup olmadığı hakkında herhangi bir değerlendirme yapabilmek için sadece çıkarımsal bileşendeki akli kaynak ve ilkelere bakmanın yeterli olmayacağını vurgulamaktadır. Aynı zamanda paylaşılan dünyaya dair kültürel ortaklıkları ve bunların ne şekilde kullanıldığını da hesaba katmak gerekir. Bu bir argümanın makul ya da kabul edilebilir olup olmadığını anlayabilmek için argümana içkin olan prosedürel-çıkarımsal düzlemin yanında görece argümanın 'mantığının' dışında bulunan, argümanın yapıldığı bağlamı da göz önünde bulundurmaya anlamına gelir (Greco Morasso, 2012). Tartışmaya katılan kişilerin içinde buldukları materyal dünya, sosyal ilişkiler, kültür ve bunlardan kaynaklı ön kabuller bir argümanın akla yatkın olup olmadığını anlamak için elzem ipuçları oluştururlar (Rigotti & Greco, 2019, p. 214). Konuşmacı ve dinleyiciler bu ortak materyal ve bağlamsal arka planı çoğu zaman farkında olmaksızın hesaba katarlar. AKM bu arka planı analize dâhil etmek için yine Aristotelesçi gelenekten gelen 'ortak kanaatler' ('endoxa') kavramına başvurmaktadır. Ortak kanaatler spesifik bir tartışmanın ön kabullerini -ya da tartışmaya katılanlar tarafından kabul gördüğü için ifade edilmesine gerek duyulmayan genel kültür, bilgi ve fikirleri- ifade etmektedir. (p. 214). Elbette, birleştirici ortak payda görevi gördükleri bağlamlarda ortak kanaatler söyleme doğrudan dâhil de

edilebilirler (Çalışkan, 2019). Materyal-bağlamsal bileşenin ikinci ögesi veri (datum) ise Toulmin Modelindeki veri ile aynı şeye tekabül etmektedir. Yani önkabullere dayanarak ifade edilen ve bir iddiayı destekleyen esas öncül olarak kurgulanmıştır. AKM'nin önerdiği yeniden yapılandırmayı görselleştirmek için yine "Yarın arife, alışverişe araba yerine metroyla gidelim. Geçen seneki gibi sürünmeyelim trafikte." örneğine başvurulacaktır.

Şekil 3'te Y harfi formu verilerek görselleştirilen AKM modelinde Y harfinin sağ kolu prosedürel-çıkarımsal bileşeni, sol kolu ise materyal-bağlamsal bileşeni göstermektedir. Prosedürel-çıkarımsal bileşenin en soyut öncülü, yani çıkarsama kaynağı, bu argümanın 'teamül' ya da emsal teşkil eden deneyim ('argument from previous experience') tipi bir argüman olarak sınıflandırılabilirliğini göstermektedir. Bu kaynaktan bu argüman için üretilen 'çıkarsama ilkesi' önceki bir durum D ile bu durumun tekrarı niteliğindeki bir durum D' arasında deneyimle kurulan akli bir ilişki olduğunu göstermektedir. Prosedürel-çıkarımsal bileşenin -bağlamsal öncüllerle bulunduğu yerde bulunduğu için- en somut kısmı olan küçük öncül bu argümanda yapılan çıkarsamanın kendisini ifade etmektedir: ertesi günün arife olması, bir önceki senenin deneyimine dayanarak araba trafiğinin aşırı yoğun olacağına işaret etmektedir.

Materyal-bağlamsal bileşen bu çıkarsamanın bağlamsal arka planını göstermektedir. Ortak kanaat olarak "Bayramlar, yılbaşı ve benzeri tatillerden bir gün önce insanlar ekseriyet ile alışverişler ya da ziyaretler için yollara dökülürler" ya da "Bayram arifelerinde araba trafiği aşırı yoğun olur" önermeleri yazılabilir. Mevcut toplumsal kültürel bağlamda bulunan herkesin bu durumun farkında olduğu kabul edilebilir. Materyal-bağlamsal bileşenin ikinci ve örnekteki argümanın açıkça ifade edilen tek öncülü 'veri' ertesi günün bayram arifesi olduğunun dışsallaştırılmasından ibarettir. Sadece bu öncülün ifade edildiği bu argümanda diğer tüm öncüller örtük (zımni) kaldıkları için Şekil 3'te kesikli çizgilerle gösterilmiştir.

AKM'nin iki kol ya da bileşeninden yola çıkarak gerçekleştirilen yeniden yapılandırmada iddia (sonuç) olarak söz konusu günde trafik olacağından alışverişe araba ile gitmemek ve metroyu tercih etmek önerilmektedir⁹.

Özetle, AKM tek bir argümanı prosedürel-çıkarımsal öncüllerine ve materyal-bağlamsal öncüllerine ayırarak diğer modellere göre daha ince detayla ele almaktadır. Zımni öncülleri ortaya koymaya odaklanan bu yaklaşım, ideolojiler, inançlar, tutumlar, değerler gibi dil ve iletişiminin 'ötesinde' ya da 'derininde' aranan yapıları incelemek için

sistematik bir yöntem sunmaktadır. AKM'nin özellikle argümanların akli (topoi) ve toplumsal (endoxa) kaynaklarını net bir şekilde ayırt etmesi -argümantatif- söylem analizinde çoğu zaman ihtiyaç duyulan yüksek detay ve anlaşılabilirlik bakımından önemli bir katkı teşkil etmektedir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma çağdaş argüman teorisi çerçevesinde geliştirilmiş dört farklı argüman modelini derlemek, bu yöntem önerilerini Türkçede kullanabilmek için bir zemin hazırlanmasına katkıda bulunmak amacını taşıyor. Yukarıda özetlenen dört argüman modelinde de esas amaç gündelik konuşmalarda doğallıkla kurulan ve kullanılan çıkarsama ilişkilerini ('inferential relations') gözler önünde sermektir. Öte yandan, buradaki sunum sırası ile Toulmin Modeli, Pragma-Diyalektik, Politik Söylem Analizi Modeli, ve Argüman Kaynakları Modeli, farklı amaçlar gözetilerek üretilmiş, bu nedenle farklı analitik ihtiyaçlara cevap verecek yaklaşımları barındırmaktadır. Bu bölümde önce bunları tartışılmakta, ardından argümantatif söylem perspektifinin sunduğu olanaklar değerlendirilmektedir.

İncelenen modeller tarihsel olarak birbirini takip etmektedir. Diğerlerinden önce gelen Toulmin Modeli (1958) diğer üç modelin atası olarak düşünülebilir. Başka deyişle diğer üç model de kaynağını Toulmin Modelinden almaktadır. Toulmin öncülle iddia arasında kurulan klasik Aristotelesçi ilişkiyi geliştirmiştir ve Perelman ve Olbrechts-Tyteca'nın *Yeni Retorik*'i ile birlikte argümantasyon çalışmalarına öncülük etmiştir. Toulmin Modeli tek taraflı bir argüman modeli gibi görünse de, karşı argümanı -daha doğrusu öngörülen karşı argüman olasılıklarını- içermektedir. Başka deyişle, bu model tekil bir argümanda karşı tarafın olası hamlelerinin öngörülmesi üzerine kuruludur. Bu modelde iki tarafın da katıldığı bir diyalog süreci gözetilmemesine rağmen, karşı tarafın hamlelerinin öngörülmesi, tartışmacının karşı tarafı nasıl tahayyül ettiğini ifşa etmesi bakımından faydalı olabilir.

Pragma-Diyalektik, Toulmin Modelinin argüman mefhumunu tek boyutuyla (bir ürün olarak) ele alması eleştirisi ile, bu mefhumun (bir süreç olarak, karşılıklı) tartışma boyutunu teorize etmeye yönelmiştir (van Eemeren & Grootendorst, 2004). Bu bakımdan Pragma-Diyalektik diğer üç modelden farklıdır ve bu fark burada sıralanan farklar arasında en büyüğüdür. Bu yaklaşım bir önermenin sadece semantik bileşenlerini ele almakla yetinmeyip, onun muhatapta yaratmayı amaçladığı etkiyi de incelemeyi

önermektedir. Bu, yaklaşımın adındaki 'pragma'nın da imlediği gibi, önermeleri salt bilgi kaynağı olarak değil birer söz-eylem olarak incelemek anlamına gelir. Tekrar etme pahasına, bu Pragma-Diyalektiğin bir diyalogu hem bir ürün (argüman) hem de bir süreç (tartışma) olarak ele alması anlamına gelmektedir. Pragma-Diyalektiğin önemli katkısı, bir prosedür olarak görülen tartışma için bir müzakere protokolü, ya da tarafların bir tartışmada yapabilecekleri ve kaçınmaları gereken sözel hareketleri listeleyen normatif bir modeldir. Öte yandan Pragma-Diyalektik yeniden yapılandırma işlemlerini uygularken argümanları birer ürün olarak ele almaktadır. Bu yüzden burada incelenen diğer yaklaşımlar gibi şematik bir argüman modeli önermek yerine, bir diyalogdaki önermelerin ne şekilde özetlenebileceğine dair bir notasyon sistemi ortaya konmuştur (van Eemeren, Grootendorst & Snoeck Henkemans, 2002). Fakat buna rağmen, Pragma-Diyalektiğin argüman yeniden yapılandırma pratiğinin diğer modellerden daha zayıf olduğu söylenebilir. Diğer üç model klasik (Aristotelesçi) çıkarsama modelini çeşitli açılardan geliştirirken, Pragma-Diyalektik mantıksal tündengelim yöntemiyle yetindiği için eleştirilmiştir (bkz. Blair, 2010).

Üçüncü olarak Politik Söylem Analizi (Fairclough & Fairclough, 2012) diğer modellerin aksine sadece spesifik bir argüman tipine ya da şemasına odaklanmaktadır: pratik argüman. Her ne kadar pratik argüman diğer tüm argüman tipleri içinde -hem gündelik karar ve pazarlıklarda, hem politik karar ve müzakerelerdeki temel rolünden dolayı- ayrıcalıklı bir yere sahip olsa da, PSA modeli ne yapılması gerektiğine ilişkin bir amacın belirgin bir şekilde ifade edilmediği -teorik- argümanların analizi için elverişli değildir. Öte yandan, PSA modeli farklı çerçeveleme ('framing') girişimlerine, 'yapılması gerekenler' ve bu gerekleri motive eden değerlere odaklanması sebebiyle güncel tartışmaların analizi için diğer modellerden daha elverişli olabilir. PSA modelinin bu makalede tartışılan 2012 versiyonu sadece 'amaç' öncülüne yönelik kurgulanmıştır ve söz konusu amaca ulaşmak için yapılan eylemin olası 'sonuç'larını değerlendirmeye katmaz. Bu modelin karşı-argümanları, yani bir eylemin olası olumsuz sonuçlarına dair görüş ve önermeleri göz ardı ettiği eleştirisine cevaben Fairclough ve Madroane (2016), ve Fairclough (2017) bu modeli geliştirmiştir. Geliştirilmiş PSA modeline tartışılmakta olan eylemin olası sonuçlarını değerlendiren bir karşı-argüman kolu eklenmiş, bu şekilde lehte ve aleyhte gerekçeleri karşılıklı sergileyen bir model oluşturulmuştur.

Dördüncü sırada vurgulanması gereken farklar Argüman Kaynakları Modeli'nin (Rigotti & Greco, 2019) özel olarak argümanın iç yapısına ve ön kabullerine odaklanması çerçevesinde düşünülebilir. Bu model argüman analizinin sosyo-politik ve akli öğelerini

iki kollu bir modelde birleştirmiştir. AKM'nin prosedürel-çıkarımsal kolu, genellikle 'argüman şemaları' başlığı altında ele alınan, argümanları -çıkarsama ilişkilerine göre- sınıflandırma çabaları çerçevesinde bir katkıdır: Çıkarsama ilişkilerini, çıkarsama ilkelerinden ('Maxim') ve çıkarsama kaynaklarından ('topoi') ayıran bu model, bir konuşmacının ya da yazarın bir dinleyici kitlesini ('audience') ikna etmek amacıyla hangi akli kaynakları kullandığını tespit etmek için diğer modellerden daha elverişlidir. AKM'nin materyal-bağlamsal kolu ise, bir konuşmacının ya da yazarın iddialarını bir toplumda itibar edilen hangi fikir ve değerlerin -ön kabullerin- üzerine kurduğunu gösterme amaçlı çalışmalarda faydalı olabilir. Bu model kullanılarak bir argümanın nasıl bir toplumsal zemin, nasıl bir dinleyici kitlesi, hangi cemaatleri ve olasılıkları tahayyül ettiğini ortaya koymak mümkündür.

Dört modelin farklarını tartıştıktan sonra hepsinin temelde aynı işi görmek için üretildikleri bir kez daha vurgulanmalıdır. Modellerin terminolojik tercihlerinin ötesinde, şu ya da bu şekilde aynı analiz birimine odaklanmış olduklarını hatırlatmakta fayda var. Bir ürün olarak argüman, iki temel öncül ve bir iddiadan oluşur. Birinci temel öncül sırasıyla Toulmin modelinde 'veri', Pragma-Diyalektikte -birçok diyalogda açıkça ifade edilen tek öncül olduğu için- sadece 'öncül', PSA modelinde 'durum' öncülü, AKM'de ise materyal-bağlamsal 'veri' olarak ifade edilmektedir. İkinci temel öncül olan ve birçok argümanda ifade edilmeyip örtük bırakılan çıkarsama ise sırasıyla Toulmin Modelinde 'ruhsat', Pragma-Diyalektikte 'bağlantı' öncülü, PSA modelinde 'araç' öncülü ve AKM'de 'küçük öncül' olarak isimlendirilmektedir. Bu parçaların birleştirilmesi ile hangi modelin bu temel yapıya ne -işlev ve öncülleri- eklediğini görmek kolaylaşacaktır.

Söz konusu dört modeli değerlendirmenin ötesinde, genel olarak argüman perspektifini tanıtmayı amaçlayan bu çalışmada, argüman analizi iki kaynaktan beslenen bir girişim olarak ele alınmıştır. Argüman teorisi bir yandan dilin kullanımı ile iktidar ilişkileri arasındaki bağlantıları detaylı dilsel analize girmeden ortaya koyma amacı güden (eleştirel) söylem analizinden ayrılmakta, öte yandan bağlamdan kopma riski taşıyan analitik felsefe ve mantık perspektifleriyle de arasına mesafe koymaktadır. Argüman analizi, söylem analizine göre genel olarak daha prosedürel ve analitik bir yaklaşım sunmaktadır. Analitik tanımlar, yöntemler, modeller ve -belki de en önemlisi- analiz birimi daha belirgin bir şekilde ortaya konulmuştur. Öte yandan, analizin sınırlarının bu şekilde belirginleştirilmesinin yorum ve eleştiri imkanlarını sınırlama, hatta tamamen bir model ya da sistem içine kapatıp gündelik ilişkilerden soyutlama tehlikesi vardır. Bu açıdan argüman teorisi klasik mantık öğretilerine yöneltilen eleştiriler sonucunda,

söylemin bağlamsal, dinamik ve politik unsurlara odaklanmış ama analitik hüviyetini yitirmemiş bir yöntem önerisi olarak görülebilir.

Bu çerçevede argüman perspektifinin iletişim ve söylem çalışmalarına sağlayabileceği katkıları beş başlıkta özetlemek mümkündür: (1) argümanın net bir şekilde tanımlanmış bir analiz birimi olarak alınabilmesi, (2) bir argümanın dilsel, akli ve sosyal öğelerine ayrılarak incelenebilmesi, (3) argümanlar, öncüller ve ön kabuller arasındaki ilişkilerin sistematik bir biçimde ortaya çıkarılması, (4) bir metin ya da konuşmadaki çıkarsama düzeneğinin ya da akıl yürütme biçimlerinin gözler önüne serilmesi, ve (5) eleştirel rasyonalite arka planının sağladığı normatif standartlar ile argümanların eleştirel olarak değerlendirilebilmesi. Daha genel olarak argüman analizi ampirik ve analitik unsurları bir araya getiren çeşitli model önerileriyle sosyal bilim çalışmalarını zenginleştirebilecek potansiyeller taşımaktadır.

Bu katkıların yanı sıra, argüman yaklaşımının sınırlamaları arasında en başta makul bir tartışma ortamının olduğu varsayımı gelmektedir. Zira argüman teorisi açık ve samimi tartışmayı esas almakta ve tartışmanın taraflarına bu açıklığı sunan bir kamusal alanı çoğu zaman verili kabul etmektedir. Öte yandan medyada ve gündelik hayatta yer alan birçok tartışma eleştirel bir diyalogdan ziyade küçümseme, alay, hiciv, kişisel saldırı, susturma, tehdit gibi argüman perspektifinde safсата ya da hata olarak değerlendirilen sözel hareket ve müdahalelerden ibarettir. Tartışmaların seyrini büyük ölçüde taraflar arasındaki güç ilişkileri ve diğer kurumsal ve sosyo-politik koşullar belirlemektedir. Argüman teorisinin bu 'dışsal' etkilere tamamen kör olduğunu söylemek mümkün olmasa da, inceltmiş birçok kavram ve modelin tartışmanın 'içini' analiz etme amacını taşıdığı unutulmamalıdır. Bu açıdan PSA perspektifinin (Fairclough & Fairclough, 2012; Fairclough & Madroane, 2016) durum öncülü ile analize kattığı farklı çerçeveleme ('framing') girişimleri bu sınırlamayı giderme çabaları arasında değerlendirilebilir.

İlki ile yakından bağlantılı ikinci bir sınırlama olarak, her modelin şu ya da bu şekilde başvurduğu argüman yeniden yapılandırma işlemlerini, daha spesifik olarak, örtük öncülleri açıkça ortaya koyma süreci sayılabilir. Genellikle argümanın bağlantı öncülünü -ruhsat, küçük öncül- ve tartışmanın ön kabullerini ortaya koyma çabasına tekabül eden bu süreç, eninde sonunda yorumsamacı bir süreçtir. Araştırmacının tartışan tarafların 'ne kastettiklerini' -bir mantıksal örgü içinde- doğru anladığının varsayımı üzerine kuruludur (Rommetveit, 1974). Bu açıdan örneğin Pragma-Diyalektiğin yeniden yapılandırma işlemlerinde argümanları -mantıkta olduğu gibi- geçerli varsaydığı ve bu

varsayımla yeniden yapılandırdığı söylenebilir (Blair, 2010). Başka deyişle, örtük öncülleri ortaya koyma işlemi genel olarak tartışmaya 'akıl katmakla', ya da tartışmacıların mantık ilkeleri çerçevesinde davrandığını varsaymakla eleştirilmektedir.

Bu bağlamda, bir tartışmanın anlamlı bir şekilde yürütülebilmesi, eleştirel bir diyalogun gerçekleştirilebilmesi için üç kademeli bir koşullar hiyerarşisinden bahsedilebilir (van Eemeren & Grootendorst, 2004, p. 189). Ancak bu koşullara uyulması durumunda gerçek anlamda eleştirel-rasyonel bir tartışmadan bahsetmek mümkündür. Bunlardan birincisi özellikle yukarıda Pragma-Diyalektik bölümünde değinilen tartışmaya içsel koşullardır. İkinci olarak tarafların tartışmaya taşıdıkları duygusal, sosyal, psikolojik durumları da tartışma sürecini yakından ilgilendirir. Söz gelimi eğer taraflardan birisi duygusal zorluklar ve sınırlamalar altında hareket ediyorsa tartışma süreci sekteye uğrayacaktır. Üçüncü ve en önemlisi, tartışmanın gerçekleştiği sosyo-politik bağlam ve taraflar arasındaki güç ilişkileri gibi dışsal koşulların da tartışma sürecini sekteye uğratmayacak şekilde düzenlenmiş olması gereklidir. Eğer bu koşullar mevcut değilse, tartışmanın müzakereci bir diyalog sürecinden ziyade tahakküm kurmaya yarayan sabitleyici bir pratiğe dönüşmesi mümkündür (Kurtuluş & Küçükural, 2018).

Söz konusu sosyo-politik ve kurumsal koşulları oluşturmak için sürekli bir çaba gösterilmez, eleştiri kültürü kurumlar tarafından her seviyede aktif bir şekilde desteklenmezse, tartışmalar toplumsal kutuplaşmaların belirginleştiği, husumet ve şiddetin boy gösterdiği karşılaşmalar olarak görülüp ve yaşanacaktır. Benzer şekilde, siyaset 'biz ve onlar' ayrımını pekiştiren popülist bir perspektif ile yapıldığında, kimin hangi bağlantılarının olduğu ya da kimlerden olduğu, maalesef hangi argümanı hangi gerekçelerle ifade ettiğinin önüne geçmektedir. Öte yandan dost-düşman ayrımının ötesine geçebilen, eleştirel aklın ve sezginin imkanları dâhilinde, ifade ve vicdan özgürlüklerinin garantisi altında yapılacak tartışmalar bizi müzakereci demokrasinin ideallerine yaklaştırabilir. Bilinçli ve vicdanlı bir yurttaşlık kültürünün gelişmesi, insanların kendi yaşamlarında olup bitenler hakkında adaba riayet ederek hesap sorabilmeleri, eleştirel düşünce, sorgulama ve kamusal alandaki argümanları önyargıların ötesine geçerek değerlendirebilmeleri ile mümkün olur¹⁰. Bu başarılı olduğunda dost-düşman ayrımı üzerine kurulacak çoğunlukçu bir siyaset yerine müzakere temelli, çoğulcu bir siyasetin imkanları ortaya çıkacaktır. Doğal hâleriyle kamusal alanda ortaya çıkan argümanların ve bakış açılarının eleştirel bir şekilde değerlendirerek anlaşılabilmesi en nihayetinde demokrasinin gelişmesine, derinleşmesine ve katılımçılık, şeffaflık ve hesap verebilirlik ideallerinin gerçekleşmesine hizmet edecektir. Argüman analizi bu açıdan

bakıldığında bir tercihin, arzunun ya da kararın dilde somutlaştığı noktalara odaklanmaya ve siyasi çatışmaların bel kemiğini oluşturan meselelerin nasıl inşa edildiğini sistematik bir biçimde gözler önüne sermeye olanak sağlayan bir araç olarak değerlendirilebilir.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Bu makalenin üretiminde birinci yazara destek olan Portekiz Bilim ve Teknoloji Kurumu'nun (FCT) TUBITAK/0010/2014 kodlu projesine ve her üç yazara destek olan Avrupa Bilim ve Teknoloji İşbirliği Fonunun (COST) CA17132 kodlu projesine teşekkür ederiz.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The authors have no conflict of interest to declare.

Grant Support: The first author would like to thank the Portuguese Foundation for Science and Technology (FCT) for supporting the production of this article through the project TUBITAK/0010/2014. The three authors would like to thank the European Science and Technology Cooperation Fund (COST) for supporting the production process through the project CA17132.

SONNOTLAR

1. Olası yanlış anlaşılmalara önlemek için baştan bir terminoloji farkına dikkat çekmek gerekiyor. Burada incelenen modellerden bazıları öncül/sonuç ya da gerekçe/iddia ikililerini değişimli olarak bir argümanın temel önermeleri olarak kullanırken, bazıları argüman/görüş ya da argüman/bakış açısı ikililerini tercih etmektedir. Bu makalede genel olarak öncül/iddia terimlerini tercih edilecek, yer yer gerekçe ve sonuç terimleri de kullanılmaktadır.
2. Bu kavramın Türkçe karşılığı olarak Aldağ (2006) 'garanti', Seçkin Kapucu ve Türk (2019) 'gerekçe' terimlerini kullanmışlardır. 'Gerekçe' terimi bir iddianın savunulmasında kullanılan ifadelerle (veri ile) karıştırılma tehlikesinden dolayı bu makalede tercih edilmemiştir. 'Garanti' terimi alternatif bir çeviri olarak değerlendirilebilir, tıpkı 'teminat' gibi. Bu makalede 'ruhsat' çevirisi bu öncülün bir argümandaki akli adımın atılmasına müsaade ya da ruhsat teşkil etmesi vurgusundan dolayı tercih edilmiştir.
3. Bir tartışmanın taraflarından sadece birinin iddiasının esas alınması ve sadece onun argümanın bütünüyle özetlenmesi Toulmin Modeline has bir eksiklik olarak görülmemelidir. Tekil bir argüman bir analiz birimi olarak alınabilir, tıpkı bir tartışmanın bütünü ya da bir tartışmada araçsal olarak kullanılan metaforlar gibi. Yaygınlık açısından bakıldığında argümanı bir ürün, bir analiz birimi olarak alan çalışmalar büyük farkla çoğunluktadır. Öyle ki, argüman analizi için üretilmiş tüm platform ve programlar sadece tekil argümanları -çoğu zaman tıpkı Toulmin'in önerdiği şekilde- modellemeye yöneliktir. Türkçe bir örnek için bkz. <https://tr.arguman.org>. Yapısı temelde aynı olan farklı bir ara yüz için bkz. <https://www.rationaleonline.com>

4. *How to Do Things with Words* adlı kitap 1962'de yayınlanmıştır. Türkçe çevirisi ise Metis Yayınları tarafından 2009 yılında *Söylemek ve Yapmak* başlığı ile yayınlanmıştır.
5. Pragma-diyalektiğin normatif modelinde, örneğin, duygu ifade etmeye yarayan yansıtıcı ('expressive') söz-eylemlerine yer yoktur (van Eemeren & Grootendorst, 2004, p. 65). Öte yandan modele göre taraflar tartışmanın açılış aşaması dışındaki bütün aşamalarında belirtici ('assertive') söz-eylemleri kullanabilir.
6. Analitik yeniden yapılandırma esasında insanların gündelik hayatta sezgisel olarak yaptıkları "naif yeniden yapılandırma"dan (Jackson, 1992) pek farklı değildir. Sıralanan ve çıkarılan önerme ve öncüller prensip olarak herkesçe ulaşılabilir. Analitik versiyonda önemsenen, özetlenen önermelerin belli sıralama, yazım ve notasyon normlarına göre kaydedilmesidir.
7. Eğer bir iddia ayrı ayrı birden fazla öncülle destekleniyorsa, bu öncüller örneğin, 1.1, 1.2, 1.3,... şeklinde gösterilir. Eğer birden fazla öncül bir iddiayı desteklemek için birbirlerine ihtiyaç duyar şekilde ifade edilmişse 1.1a, 1.1b, 1.1c,... şeklinde gösterilir. Bu yeniden yapılandırma işlemlerinin ve notasyon sisteminin detaylı bir anlatımı için bkz. van Eemeren, Grootendorst, & Snoeck-Henkemans (2002).
8. Doğrudan çevirisi argümanın üzerinde yükseldiği 'yer', alternatifleri 'dayanak noktası', 'zemin' ya da 'mevzi' olan Topos kavramı bu makalede 'kaynak' olarak Türkçeleştirilmiştir. Bu kullanım AKM'nin yaklaşımını daha net bir şekilde ifade etmektedir.
9. Bu örnekteki 'araba ile gitmemek' ve 'metro ile gitmek' iki ayrı iddia olarak da yeniden yapılandırılabilir. Bu, örneği karmaşık argümantasyon olarak ele almak anlamına gelir (Snoeck-Henkemans, 2003; Üzelgün, 2015). Çoğu model gibi AKM de tek bir argümanın analizi için üretilmiştir. Bu tür bir analize daha uygun olsalar da bu modelleri bir tartışmanın iki tarafını ya da karşı argümanları gösterecek şekilde ayrıca yeniden yapılandırmak mümkündür.
10. Tartışma adabı üzerine bu makalede odaklanılan Batılı kaynaklar dışında da hatırı sayılır ve incelenmeye değer bir külliyat bulunmaktadır. Örneğin, 14. yüzyıldan itibaren medrese müfredatının temel derslerinden biri haline gelmiş tartışma adabı çerçevesinde, mücadele için yapılan tartışma (cedel) ile gerçeği ortaya çıkarmaya yönelik tartışma (münazara) birbirinden ayrılmaktadır.

KAYNAKLAR

- Akın, M. (2018). Günümüzde bazı marjinal mehdî tipler ve söylem analizleri. *Kader*, 16, 66-88. <https://doi.org/10.18317/kaderdergi.403347>
- Aldağ, H. (2006). Toulmin tartışma modeli. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15, 13-33.

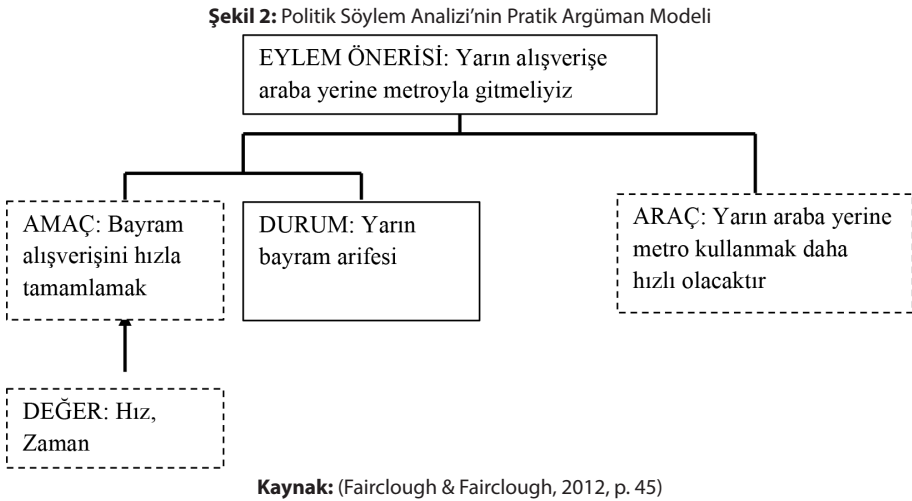
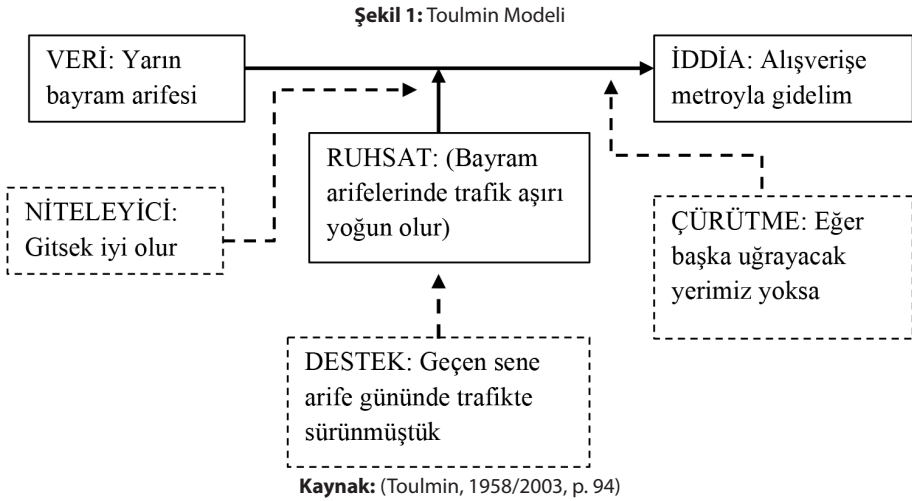
- Amossy, R. (2002). Introduction to the Study of Doxa. *Poetics Today*, 23, 369-394. <https://doi.org/10.1215/03335372-23-3-369>
- Audi, R. (2006). *Practical reasoning and ethical decision*. London, UK: Routledge.
- Austin, J. L. (1962). *How to do things with words*. Cambridge, USA: Harvard University Press.
- Austin, J. L. (2009). *Söylemek ve yapmak*. İstanbul, Turkey: Metis Yayıncılık.
- Breeze, R. (2011). Critical discourse analysis and its critics. *Pragmatics*, 21, 493-525. <https://doi.org/10.1075/prag.21.4.01bre>
- Bevir, M., & Blakely, J. (2018). *Interpretive social science: An anti-naturalist approach*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Blair, J. A. (2010). ISSA Proceedings 2010 - Logic in the Pragma-Dialectical Theory. *Rozenberg Quarterly*. Retrieved from <http://rozenbergquarterly.com/issa-proceedings-2010-logic-in-the-pragma-dialectical-theory/>
- Cengiz, K., & Küçükural, Ö. (2018). Sabitleyici bir tartışma (argümantasyon) pratiği olarak erkeklik. *Toplum ve Bilim*, 145, 32-54.
- Çalışkan, O. (2019). Politik argümantasyonun temellendirilmesinde ortak kanaatlere başvurma: Cumhur ittifakı argümanlarına yönelik bir inceleme. *İnsan ve İnsan*, 6(19), 33-44. <https://doi.org/10.29224/insanveinsan.462678>
- Fairclough, I. (2017). Deliberative discourse. In J. Flowerdew & J. E. Richardson (Eds.), *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies* (pp. 242-256). London, UK: Routledge.
- Fairclough, I., & Fairclough, N. (2012). *Political discourse analysis: A method for advanced students*. London, UK: Routledge.
- Fairclough, N. (2009). A dialectical-relational approach to critical discourse analysis in social research. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 162-187). Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fairclough, N. (2013). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. New York, USA: Routledge.
- Fairclough, I., & Mădroane, I. D. (2016). ISSA Proceedings 2014 - An argumentative approach to policy 'framing': Competing 'frames' and policy conflict in the Roşia Montană case. *Rozenberg Quarterly*. Retrieved from <http://rozenbergquarterly.com/issa-proceedings-2014-an-argumentative-approach-to-policy-framing-competing-frames-and-policy-conflict-in-the-rosia-montana-case/>
- Fogelin, R. (2005). The logic of deep disagreements. *Informal Logic*, 25, 1-8.
- Gerritsen, S. (2001). Unexpressed premises. In F. H. van Eemeren (Ed.), *Crucial concepts in argumentation theory* (pp. 56-84). Amsterdam, Netherlands: Sic Sat.
- Gilbert, M. A. (1995). Coalescent argumentation. *Argumentation*, 9, 837-852.
- Greco Morasso, S. (2012). Contextual frames and their argumentative implications: A case study in media argumentation. *Discourse Studies*, 14, 197-216. <https://doi.org/10.1177/1461445611433636>
- Gürsoy, B. (2013). Tüketime estetiği ve medya: "Bugün ne giysem" programı üzerinden bir değerlendirme. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 44, 85-98.
- Hamblin, C. L. (1970). *Fallacies*. London, UK: Methuen.

- Jackson, S. (1992). "Virtual standpoints" and the pragmatics of conversational argument. In F. H. van Eemeren, R. Grootendorst, J. A. Blair, & C. A. Willard (Eds.), *Argumentation illuminated* (pp. 260-269). Amsterdam, Netherlands: Sic Sat.
- Jäger, S., & Maier, F. (2009). Theoretical and methodological aspects of Foucauldian critical discourse analysis and dispositive analysis. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 32-61). London, UK: Sage.
- Jørgensen, M. W., & Phillips, L. J. (2002). *Discourse analysis as theory and method*. London, UK: Sage.
- Keeney L. R. (1992). *Value-focused thinking: A path to creative decision making*. Cambridge, UK: Harvard University Press.
- Kim, J. (2014). Interactivity, user-generated content and video game: an ethnographic study of Animal Crossing: Wild World. *Continuum*, 28(3), 357-370. <https://doi.org/10.1080/10304312.2014.893984>
- Kurtuldu, B. (2019). Douglas Walton'ın argüman biçimleri yaklaşımı. *Felsefe Arkivi*, 51, 161-178.
- Lewiński, M. (2018). Practical argumentation in the making: Discursive construction of reasons for action. S. Oswald, T. Herman, J. Jacquin (Eds.), *Argumentation and Language - Linguistic, Cognitive and Discursive Explorations* (pp. 219-241). Cham: Springer.
- Lewiński, M., & Mohammed, D. (2016). Argumentation theory. *The International Encyclopedia of Communication Theory and Philosophy*, 1-15. <https://doi.org/10.1002/9781118766804.wbiect198>
- Nabers, D. (2009). Filling the void of meaning: Identity construction in US foreign policy after September 11, 2001. *Foreign Policy Analysis*, 5, 191-214. <https://doi.org/10.1111/j.1743-8594.2009.00089.x>
- O'Toole, M. M. (2004). Opera Ludentes: the Sydney Opera House at work and play. In K. O'Halloran (Ed.), *Multimodal discourse analysis: Systemic functional perspectives* (pp. 11-27). London, UK: Continuum.
- Perelman, C. (2012). *The new rhetoric and the humanities: Essays on rhetoric and its applications*. New York, USA: Springer.
- Perelman, C., & Olbrechts-Tyteca, L. (1969). *The new rhetoric: A treatise on argumentation*. Notre Dame, France: University of Notre Dame Press.
- Reisigl, M., & Wodak, R. (2001). The discourse-historical approach. In R. Wodak & Meyer, M. (Eds.), *Methods for critical discourse analysis* (pp. 87-121). London, UK: Sage.
- Rommetveit, R. (1974). *On message structure: A framework for the study of language and communication*. London, UK: John Wiley & Sons.
- Rigotti, E., & Greco Moraso, S. (2010). Comparing the Argumentum Model of Topics to other contemporary approaches to Argument Schemes: The procedural and material components. *Argumentation*, 24, 489-512. <https://doi.org/10.1007/s10503-010-9190-7>
- Schiappa, E. (2003). *Defining reality: Definitions and the politics of meaning*. Carbondale, Edwardsville: SIU Press.
- Scollon, R. (2001). Action and text: Towards an integrated understanding of the place of text in social (inter) action, Mediated Discourse analysis and the Problem of Social Action. In R. Wodak, & M. Meyer (Eds.), *Methods for critical discourse analysis* (pp. 139-183). London, UK: Sage.

- Searle, J. R., & Searle, J. R. (1969). *Speech acts: An essay in the philosophy of language*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Seçkin Kapucu, M., & Türk, H. (2019). Güncel bilimsel haberlerin Toulmin argüman modeline göre incelenmesi ve öğrencilerin argüman düzeylerinin belirlenmesi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(3), 1119-1144.
- Snoeck-Henkemans, A. (2003). Complex argumentation in a critical discussion. *Argumentation*, 17, 405-419. <https://doi.org/10.1023/A:1026390419589>
- Şah, U. (2012). Andımızı okumak: Bir aracılı söylem analizi çalışması. In S. Arkonaç (Ed.), *Söylem çalışmaları*. İstanbul, Turkey: Nobel.
- Tindale, C. W. (2015). *The philosophy of argument and audience reception*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Toulmin, S. (2003). *Uses of argument*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Üzelgün, M. A. (2015). Sosyal temsil çalışmaları için sistematik bir yöntem olarak argüman analizi. *Psikoloji Çalışmaları*, 35, 71-90.
- Üzelgün, M. A., Mohammed, D., Lewiński, M., & Castro, P. (2015). Managing disagreement through yes, but... constructions: An argumentative analysis. *Discourse Studies*, 17, 467-484. <https://doi.org/10.1177/1461445615578965>
- Üzelgün, M. A., & Pereira, J. R. (2020). Beyond the co-production of technology and society: The discursive treatment of technology with regard to near-term and long-term environmental goals. *Technology in Society*, 61, 101244. <https://doi.org/10.1016/j.techsoc.2020.101244>
- van Benthem, J. (2009). One logician's perspective on argumentation. *Cogency*, 1, 1-16.
- van Dijk, T. A. (2006). Discourse and manipulation. *Discourse & Society*, 17(3), 359-383. <https://doi.org/10.1177/0957926506060250>
- van Dijk, T. A. (2001). Critical discourse analysis. In D. Schiffrin, D. Tannen, & H. E. Hamilton (Eds.), *The handbook of discourse analysis* (pp. 349-371). Massachusetts, USA: Blackwell.
- van Eemeren, F. H. (2009). Argumentation theory after the New Rhetoric. *L'analisi Linguistica e Letteraria*, 17, 119-148.
- van Eemeren, F. H., & Grootendorst, R. (2004). *A systematic theory of argumentation: The pragma-dialectical approach*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., & Kruijer, T. (2019). *Handbook of argumentation theory: A critical survey of classical backgrounds and modern studies* (Vol. 7). Berlin, Germany: Walter de Gruyter.
- van Eemeren, F. H., Grootendorst, R., & Henkemans, A. F. S. (2002). *Argumentation: Analysis, evaluation, presentation*. London, UK: Routledge.
- van Eemeren, F. H., & Houtlosser, P. (2006). Strategic maneuvering: A synthetic recapitulation. *Argumentation*, 20(4), 381-392. <https://doi.org/10.1007/s10503-007-9037-z>
- Wagemans, J. H. (2019). Four basic argument forms. *Research in Language*, 17, 57-69. <https://doi.org/10.2478/rela-2019-0005>
- Walton, D., Reed, C., & Macagno, F. (2008). *Argumentation schemes*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

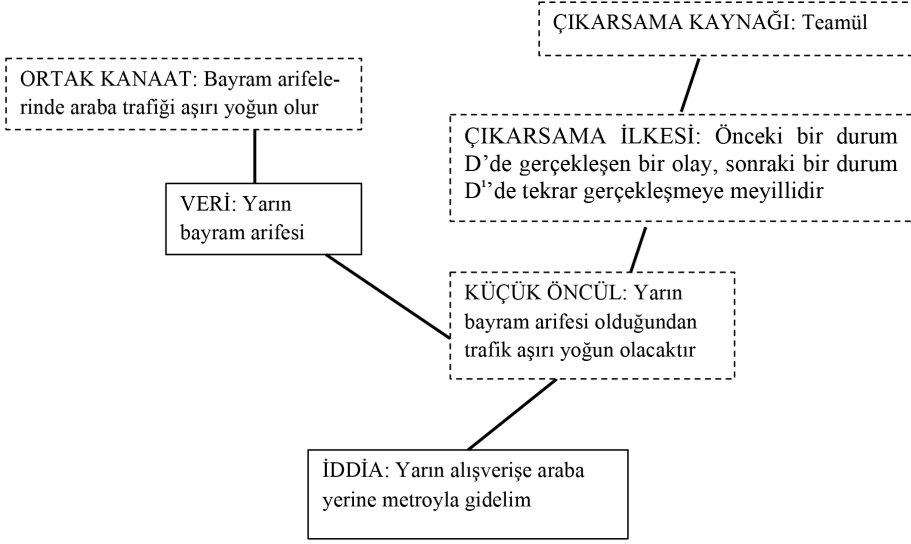
- Wenzel, J. W. (2006). Three perspectives on argument: Rhetoric, dialectic, logic. In R. Trapp & J. Schuetz (Eds.), *Perspectives on argumentation: Essays in honor of Wayne Brockriede* (pp. 9-26). New York, USA: Idebate Press.
- Wodak, R. (2011). *The Discourse of politics in action: Politics as usual*. Basingstoke, UK: Palgrave Macmillan.
- Wodak, R. (2001). "The discourse-historical approach". In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of critical discourse analysis* (pp. 63-94). London, UK: Sage.
- Zarefsky, D. (2014). *Rhetorical perspectives on argumentation: Selected essays by David Zarefsky (Vol. 24)*. Cham, Switzerland: Springer.

TABLolar VE ŞEKİLLER

Şekil 3: Argüman Kaynakları Modeli

Kaynak: (Rigotti & Greco, 2019, p. 216)

